

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Defensie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Defensie over het de Twintigste voortgangsrapportage project Verwerving F-35 (Kamerstuk 26 488, nr. 451).

De voorzitter van de commissie,
Aukje de Vries

De griffier van de commissie,
De Lange

Nr	Vraag
1	Herinnert u zich nog de Lockheed-affaire en de controverse rondom de lobbypraktijken van Lockheed Martin? Kunt u aangeven hoe deze praktijken rijmen met de verplichting om geen zaken te doen met organisaties die schuldig zijn aan strafbare feiten (zoals bijv. omkoping) ex artikel 2, lid 76 van de Aanbestedingswet op defensie- en veiligheidsgebied en het voormalig aanbestedingsregime van Defensie? Vindt u dat dit artikel ingeroepen moet worden tegen Lockheed Martin? Zo nee, waarom niet?
2	Bent u bekend met het feit dat Defensie op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel verplicht is zorgvuldig onderzoek te verrichten of Lockheed Martin uitgesloten dient te worden op voet van artikel 2, lid 76 van de Aanbestedingswet op defensie- en veiligheidsgebied en het voormalig aanbestedingsregime van Defensie? Kunt u aangeven of, en zo ja op welke wijze, onderzoek hiernaar is verricht? Kunt u ook aangeven waaruit dit onderzoek bestond, welke deskundigen en bronnen geraadpleegd zijn en tot welke resultaten dit heeft geleid? Kunt u daarbij ook aangeven welke maatregelen genomen zijn om de zorgvuldigheid (zoals o.a. de onafhankelijkheid) van het onderzoek te garanderen? Zo nee, waarom niet?
3	Bent u bekend met het bericht «Met de F-35 gaat alles uitstekend», waaruit blijkt dat de JSF geteisterd wordt door onwaarheden en talrijke (zelfs levensbedreigende) problemen (https://www.nrc.nl/nieuws/2019/10/09/met-de-f-35-gaat-alles-uitstekend-a3976233)? Herinnert u zich ook nog de overige problemen, technische en contractuele tekortkomingen rondom het JSF-programma? Kunt u aangeven hoe deze wanordelijkheden rijmen met de verplichting om geen zaken te doen met organisaties die het vertrouwen schenden ex artikel 2, lid 77 van de Aanbestedingswet op defensie- en veiligheidsgebied en het voormalig aanbestedingsregime van Defensie? Vindt u dat dit artikel ingeroepen moet worden tegen Lockheed Martin? Zo nee, waarom niet?
4	Bent u bekend met het feit dat Defensie op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel verplicht is zorgvuldig onderzoek te verrichten of Lockheed Martin uitgesloten dient te worden op voet van artikel 2, lid 77 van de Aanbestedingswet op defensie- en veiligheidsgebied en het voormalig aanbestedingsregime van Defensie? Kunt u aangeven of, en zo ja op welke wijze, onderzoek hiernaar is verricht? Kunt u ook aangeven waaruit dit onderzoek bestond, welke deskundigen en bronnen geraadpleegd zijn en tot welke resultaten dit heeft geleid? Kunt u daarbij ook aangeven welke maatregelen genomen zijn om de zorgvuldigheid (zoals o.a. de onafhankelijkheid) van het onderzoek te garanderen? Zo nee, waarom niet?
5	Kunt u aangeven hoeveel (mogelijke) integriteitsschendingen en/of procedureschendingen verband houden met de aanschaf en instandhouding van de F-35? Kunt u ook aangeven waaruit deze (mogelijke) schendingen bestaan, waaruit de (mogelijke) gevolgen bestaan en welke stappen zijn genomen? Zo nee, waarom niet?
6	Kunt u aangeven of Defensie samenwerkt en/of contacten onderhoudt met (rechts)personen en overige entiteiten die belang hebben bij de aanschaf en instandhouding van de F-35 toestellen (zoals o.a. lobbyisten)? Kunt u daarbij ook aangeven wie deze (rechts)personen en entiteiten zijn, waaruit de samenwerking en/of contact bestaat, hoeveel kosten (zoals bijv. donaties en subsidies) hiermee gemoeid zijn en welke stappen (zoals bijv. toezeggingen) zijn genomen? Zo nee, waarom niet?

Nr	Vraag
7	Kunt u aangeven of, en zo ja welke, afspraken zijn gemaakt met (rechts)personen (zoals o.a. Lockheed Martin) en overige entiteiten over transparantie en de informatievoorziening aan de Kamer? Kunt u daarbij ook aangeven waaruit deze afspraken bestaan (bijv. over de non-disparagement clause), welke gevolgen dit heeft voor informatievoorziening aan de Kamer, welke gevolgen verbonden zijn aan het niet naleven van deze afspraken (bijv. contractuele boetes) en of deze afspraken vallen onder de reikwijdte van een geheimhoudingsbeding? Zo nee, waarom niet?
8	Herinnert u zich nog de vreselijke beelden van neergehaalde straaljagerpiloten die in handen kwamen van terroristen en onder wild gejuich van Allah Akbar een vreselijke dood tegemoet gingen (zoals o.a. de verbranding van een Jordaanse gevechtspiloot)? Vindt u ook dat drones, langeafstandsraketten en bunker busters veel betere wapens zijn tegen terroristen, nu technologie bestaat om F-35 toestellen te traceren en neer te halen, terroristen al reeds bewezen hebben gevechtsvliegtuigen neer te halen en Defensie een bijzondere zorgplicht heeft voor de veiligheid van de militair? Vindt u ook dat de F-35 hierdoor een geldverslindend en overbodig project is? Zo nee, waarom niet en hoe verhoudt zich dit met uw belofte dat Defensiepersoneel op één staat?
9	Bent u bekend met het feit dat het neerhalen en afschrikken van gekaapte vliegtuigen als argument gebruikt wordt voor de aanschaf van F35 toestellen? Kunt u aangeven hoe zich verhoudt met het feit dat dit doel ook bereikt kan worden met de bestaande F-16 capaciteit, drones en een betere grensbewaking? Vindt u ook dat de F-35 hierdoor een geldverslindend en overbodig project is? Zo nee, waarom niet?
10	Herinnert u zich de vele vragen van het Lid Popken (PVV) om intensiever samen te werken met het Nederlandse bedrijfsleven voor de ontwikkeling van veilig en betrouwbaar materiaal, welke u weigerde te beantwoorden? Vindt u ook dat intensievere samenwerking met het Nederlands bedrijfsleven zou hebben geleid tot een goedkopere en betere vervanger van de F-16 met beduidend meer banen en veel minder problemen dan het gedoemd F-35 project? Zo nee, waarom niet?
11	Kunt u aangeven hoeveel wapensystemen momenteel bestaan en/of in ontwikkeling zijn die in staat zijn de F-35 te traceren en neer te halen (zoals o.a. malware en de Chinese anti-stealth radarsystemen)? Kunt u per wapensysteem aangeven hoe deze zich verhoudt met de eigenschappen van de F-35? Zo nee, waarom niet?
12	Bent u bekend dat het Amerikaanse evaluatierapport van januari talrijke problemen laat zien bij de F-35 toestellen, waarvan vijftien zogeheten category 1 deficiencies die kunnen leiden tot de dood van de piloot, het verlies van het vliegtuig en kritieke vermindering van de militaire inzetbaarheid? Bent u ermee bekend dat het verhelpen van deze problemen tientallen miljoenen gaat kosten? Kunt u aangeven waarom u deze problemen afzwakt als een momentopname, terwijl deze problemen nog steeds niet verholpen zijn? Rijmt deze gang van zaken met uw zorgplicht om de veiligheid van de militair en de inzetbaarheid van de krijgsmacht te beschermen? Zo nee, waarom niet?
13	Kunt u aangeven hoeveel problemen en tekortkomingen verband houden met de F-35? Kunt u ook aangeven waaruit deze problemen en tekortkomingen bestaan en wie hiervoor verantwoordelijk is? Kunt u daarbij ook aangeven waaruit de gevolgen van deze problemen en tekortkomingen bestaan en welke maatregelen zijn genomen (zoals o.a. schadeverhaal)? Zo nee, waarom niet?

Nr	Vraag
14	Kunt u aangeven hoe de met de F-35 verband houdende problemen en tekortkomingen zich verhouden met het leerstuk van wanprestatie, onrechtmatige daad en de normen die gelden voor de aanbesteding? Zo nee, waarom niet?
15	Bent u bekend met de kritische bevindingen van Ko Colijn -nota bene een vooraanstaand onderzoeker van Instituut Clingendael over de F-35, dat onlangs gepubliceerd werd in de NRC(https://www.nrc.nl/nieuws/2019/10/09/met-de-f-35-gaat-alles-uitstekend-a3976233)? Hoe beoordeelt u deze kritische bevindingen? Kunt u dit voor elke kritische bevinding afzonderlijk aangeven? Zo nee, waarom niet?
16	Kunt u aangeven hoeveel kosten verband houden met de problemen en tekortkomingen van de F-35 toestellen? Kunt u aangeven waaruit deze kosten bestaan en wie voor deze kosten opdraait? Zo nee, waarom niet?
17	Kunt u aangeven waarom Defensie wel rechtszaken voert tegen defensieslachtoffers, veteranen en militairen, maar geen rechtszaken aanspant tegen Lockheed Martin vanwege de vele problemen en tekortkomingen van de F-35? Zo nee, waarom niet?
18	Kunt u aangeven hoeveel kosten verband houden met de F-35? Kunt u ook aangeven waaruit deze kosten bestaan? Kunt u dit ook aangeven voor de andere landen die betrokken zijn bij het JSF-programma? Kunt u ook aangeven hoe de Nederlandse kosten zich verhouden met de kosten die andere landen maakten in het F-35 programma? Zo nee, waarom niet?
19	Kunt u uitrekenen hoeveel grenscontroles konden worden gehouden, indien het geld dat gemoeid is met de aanschaf en instandhouding van F-35 toestellen besteed werd aan grensbewaking? Zo nee, waarom niet?
20	Kunt u uitrekenen hoeveel illegalen gemiddeld opgepakt worden bij een grenscontrole? Kunt u op basis van dit gemiddelde uitrekenen hoeveel illegalen konden worden opgepakt, indien het geld dat gemoeid is met de aanschaf en instandhouding van F-35 toestellen besteed werd aan grensbewaking? Zo nee, waarom niet?
21	Kunt u uitrekenen welk bedrag defensieslachtoffers zouden krijgen, indien het geld dat gemoeid is met de aanschaf en instandhouding van F-35 toestellen evenredig verdeeld werd onder defensieslachtoffers? Zo nee, waarom niet?
22	Hoeveel geld van de Nederlandse defensiebegroting is/wordt uitgegeven aan ceremoniële activiteiten rondom de verwerving en komst van de F-35?
23	Hoeveel geld heeft elke inwoner van Nederland betaald aan het JSF-programma? Kunt u dit uitrekenen? Is dit meer of minder dan de beloofde 1.000 euro van Rutte? Zo nee, waarom niet?
24	Hoeveel geld heeft elke inwoner van de andere landen die betrokken zijn bij het F-35 programma betaald aan het F-35 programma? Kunt u dit uitrekenen? Is dit in verhouding meer of minder dan hetgeen Nederlandse inwoners hebben betaald? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
25	Kunt u aangeven hoeveel verschillende bezoeken zijn gebracht aan het buitenland in verband met de F-35? Kunt u ook aangeven hoe vaak, met wie, voor welke duur en welk doel een bezoek werd gebracht? Kunt u daarbij ook aangeven hoeveel kosten gemoeid zijn met deze bezoeken en waaruit deze kosten bestaan (zoals bijv. declaraties en/of vergoedingen voor een champagne festijn in het Hilton hotel)? Zo nee, waarom niet?

- Nr** **Vraag**
- 26 Herinnert u zich de kortingen en overige voordelen die landen kregen bij de aanschaf en instandhouding van F-35 toestellen? Kunt u aangeven waaruit deze kortingen en overige voordelen bestaan, op welke wijze deze tot stand zijn gekomen en welke gevolgen dit heeft voor Nederland (zoals bijv. extra kosten of vermindering van de (beloofde) werkgelegenheid)? Kunt u daarbij ook aangeven welke stappen Nederland heeft genomen om de negatieve gevolgen van kortingen en overige voordelen van landen te beperken? Zo nee, waarom niet?
- 27 Kunt u aangeven welke aan de F-35 gerelateerde projecten als separaat project zijn aangewezen (zoals bijv. het motoronderhoud van de F-35) en/of vallen onder een ander -niet aan de F-35 te relateren- begrotings- en kostenposten? Kunt u aangeven welke projecten en/of begrotings- en kostenposten dit zijn, waaruit deze bestaan en hoeveel kosten hiermee gemoeid zijn? Kunt u ook aangeven omwille van welke redenen (zoals bijv. creatief boekhouden) deze separate projecten en -niet aan de F-35 te relateren- begrotings- en kostenposten zijn ingesteld? Zo nee, waarom niet?
- 28 Kunt u aangeven waarom u niet investeert in de werkverschaffende capaciteiten van Saab-Damen, VDL Nedcar, Broshuis en andere Nederlanders bedrijven, maar wel geld wegsmijt aan het technisch achterhaalde F-35 toestel dat nauwelijks het beloofde aantal banen van 15.000 waarmaakt en op geen brede steun kan rekenen van burgers en militairen? Zo nee, waarom niet?
- 29 Kunt u aangeven hoeveel banen andere landen die betrokken zijn bij het F-35 programma te danken hebben aan de F-35? Kunt u dit per land afzonderlijk aangeven? Kunt u daarbij ook aangeven waaruit deze banen bestaan, welk loon hiermee gemoeid is, welke consequenties dit heeft voor de werkgelegenheid in Nederland en of deze banen ook in Nederland konden worden verricht? Zo nee, waarom niet?
- 30 Kunt u aangeven welke gevolgen Europese defensiesamenwerkingsverbanden (zoals o.a. het verschrikkelijke Europese Defensiefonds) en bilaterale defensiesamenwerkingsverbanden (zoals o.a. het Raamverdrag inzake de samenwerking op het gebied van defensieaangelegenheden, Trb. 2018, 125 en Trb. 2019, 102) (mogelijk) hebben op de aanschaf en instandhouding van F-35 toestellen (bijv. de gedwongen afname van F-35 onderdelen in Roemenië in plaats van in Nederland)? Kunt u daarbij ook aangeven waaruit deze gevolgen bestaan, hoeveel kosten hiermee gemoeid zijn en welke stappen u hiertegen gaat nemen? Zo nee, waarom niet?
- 31 Herinnert u zich de vele vragen van het lid Popken (PVV) om inzage te geven in de gezondheidsgevaren, welke u weigerde te beantwoorden? Kunt u aangeven welke gezondheidsrisico's (mogelijk) verband houden met het gebruik en onderhoud van F-35 toestellen? Kunt u ook aangeven waaruit deze gezondheidsrisico's bestaan en welke stappen (bijv. preventiemaatregelen) zijn genomen? Zo nee, waarom niet?
- 32 Kunt u aangeven hoe het mogelijk is dat de Kamer nog steeds niet geïnformeerd is over de (mogelijke) gezondheidsrisico's die verband houden met het gebruik en onderhoud van F-35 toestellen, terwijl de informatievoorziening wel uitpuilt in propagandistische marketingteksten die de F-35 de hemel in prijzen? Bewijst dit dat de gezondheid van de militair wederom het onderspit delft? Zo nee, waarom niet?

- Nr** **Vraag**
- 33 Herinnert u zich nog de slechte zorg en informatievoorziening op het gebied van stralingsveiligheid (zoals o.a. de radartoren in Herwijnen en de verschrikkelijke ziektes en overlijdens ten gevolge van de HAWK-radar, de verbranding van oorlog-uranium in burn pits en uranium vervuilde munitie)? Kunt u aangeven aan hoeveel kunstmatige straling militairen worden blootgesteld bij het gebruik en onderhoud van de F-35 toestellen? Kunt u daarbij ook rekening houden met de cumulerende effecten van achtergrondstraling en overige stralingsbronnen (zoals o.a. wapensystemen, ammunitie en de verschillende operationele standen van de F-35) waaraan deze militairen worden blootgesteld? Kunt ook u aangeven welke gevolgen deze stralingsbelasting heeft voor de gezondheid van militairen en de kans op ziektes, zowel op korte als lange termijn? Zo nee, waarom niet?
- 34 Herinnert u zich uw antwoord op vraag 8 van de Lijst van vragen en antwoorden over het Defensie projecten overzicht (Kamerstuk 35 000 X, nr. 136), waarin u aangaf dat Defensie materieel toetst op standaarden en voorschriften op het gebied van gezondheid en veiligheid? Kunt u aangeven welke standaarden en voorschriften op het gebied van gezondheid en veiligheid verband houden met de F-35? Kunt u daarbij ook aangeven waaruit deze standaarden en voorschriften bestaan en of de F-35 wel of niet voldoet aan deze standaarden en voorschriften? Zo nee, waarom niet?
- 35 Herinnert u zich uw antwoord op vraag 8 van de Lijst van vragen en antwoorden over het materiaal projecten overzicht (Kamerstuk 35 000 X, nr. 136), waarin u aangaf dat Defensie bij de werving van materiaal verplicht is een gezondheids- en veiligheidsanalyse uit te voeren? Kunt u inzage geven in alle onderzoekshandelingen? Kunt u daarbij ook aangeven of het onderzoek is gebaseerd op informatie van (rechts)personen en/of overige entiteiten die belang hebben bij de aanschaf van de F-35 (zoals bijv. Lockheed Martin) of op informatie die verkregen is door onafhankelijk deskundig onderzoek? Zo nee, waarom niet?
- 36 Kunt u aangeven hoe de gezondheidsrisico's van de F-35 zich verhouden met de gezondheidsrisico's van de Saab JAS39 Gripen? Zo nee, waarom niet?
- 37 Kunt u aangeven waarom burgers en militairen getroffen worden door ingrijpende klimaatmaatregelen, terwijl de F-35 wel door de klimaatbeugel kan? Bewijst deze gang van zaken dat het klimaatbeleid uitermate selectief is en burgers de grootste lasten dragen? Zo nee, waarom niet?
- 38 Kunt u alle vragen -ongeacht welke reden dan ook om dit niet te doen (zoals bijv. samenhang)- apart beantwoorden, hetzij geanonimiseerd, en wel op zodanige wijze dat niet verwezen wordt naar andere antwoorden en Kamerstukken? Zo nee, waarom niet?
- 39 Kunt u aangeven waaruit het verschil tussen de aan het project toegekende compensatie voor valutaverliezen (€ 158,5 miljoen) en de daarvoor op de begroting beschikbare reserve bestaat?
- 40 Wanneer denkt u duidelijkheid te hebben over de meerkosten voor het Nederlandse F-35 project door het schorsen van Turkije als deelnemend land?
- 41 Kunt u toelichten wat de impact is van de in de GAO-rapporten genoemde punten ten aanzien van de onderhoudbaarheid en betrouwbaarheid voor de Nederlandse toestellen? Hoe schat u het risico in op impact op de functionaliteit en inzetgereedheid van de F-35?

- Nr** **Vraag**
- 42 In welke mate krijgt het project F-35 ook te maken met de gevolgen van de stikstofproblematiek, bijvoorbeeld voor de nieuwbouw op vliegbasis Volkel of de voorbereidingen voor het motorenonderhoud in Woensdrecht?
- 43 Wat zijn de gevolgen van de uitsluiting van Turkije uit het F-35-project? Zijn er in de totale waarde van afgesloten overeenkomsten ook werkzaamheden meegeteld die in Turkije plaats zouden moeten vinden?
- 44 Is het waar dat de Amerikanen zichzelf voorrang verlenen boven de internationale partners als het om onderdelen voor de F-35 gaat?
- 45 Wat betekenen de slechte cijfers over de Operationele inzetbaarheid uit het GAO rapport (April 2019): Figure 4: F-35 Aircraft Fleet Performance by Variant, May–November 2018; pagina 12) voor de verwachte Nederlandse operationele inzetbaarheidscijfers?
- 46 Verwacht de Minister dat tegen de tijd dat Nederlandse F35 eenheden IOC of zelfs FOC halen de beschikbaarheidscijfers van de F-35 binnen de acceptabele marges zullen zijn?
- 47 In hoeverre kan Nederland de F-35 inzetten zonder afhankelijk te zijn van (het F-35 informatiesysteem) ALIS en de door de Verenigde Staten geleverde programma's?
- 48 Hoe kan men met zekerheid zeggen dat uit simulaties blijkt dat de JSF zo'n hoge kill ratio behaald, wanneer er nog geen Joint Simulator Environment operationeel is?
- 49 Kunt u aangeven wat de kosten zijn voor de Nederlandse Krijgsmacht als gevolg van het falen van ALIS?
- 50 Hoe komt het dat de operationele beschikbaarheid van de JSF toestellen nog altijd ver beneden de gestelde eisen ligt?
- 51 Welke gevolgen heeft het onder de gestelde eisen liggen van de operationele beschikbaarheid JSF op de Nederlandse operationele kosten?
- 52 Klopt het dat de aanschaf van de JSF er voor zorgt dat de Nederlandse krijgsmacht voor het uitvoeren van haar taken, voor zover het het luchtwapen betreft, afhankelijk is van Amerikaanse goedkeuring, logistiek, Electronic Warfare Library / Inlichtingen database, training, en ALIS? Graag per onderdeel een antwoord.
- 53 Kunt u aangeven wat de totale kosten zullen zijn als men naast de 35 + 2 (test toestellen) een squadron van 16 alternatieve toestellen aanschaf tbv training, Quick Reaction Alert (QRA), Close Air Support (CAS), Combat Air Patrol (CAP)?
- 54 Blijft u van mening dat de aanname, dat de F-35 nooit als luchtoverwichtsjager ingezet zal worden, klopt?
- 55 Blijft u van mening dat «stealth» de belangrijkste reden is om de exorbitante hoge kosten en grote ontwikkelingsrisico's te rechtvaardigen?
- 56 Kunt u ingaan op het nieuwsbericht dat de F-35 waarneembaar is voor diverse soorten waarnemingsmiddelen – radar, passieve radar, infrarood? Zo nee, waarom niet?
- 57 Bent u op de hoogte van de claims door Thales Nederland in hun brochure voor de SMART-L radar (pagina 4) dat ook stealth vliegtuigen gezien kunnen worden?
- 58 Kan de SMART-L radar de JSF detecteren, zo ja, op welke afstand?
- 59 Bent u op de hoogte van het feit dat de Zweedse en Braziliaanse Saab Gripen E/F multirole straaljagers beschikken over samenwerkende sensorsystemen die in staat zijn stealth doelen waar te nemen en aan te vallen?
- 60 Kunt u aangeven in hoeverre de aanschaf van een ander gevechtsvliegtuig: voor de QRA, CAP en CAS duurder of voordeliger is? Zo nee, kunt u hier een studie naar laten doen?

- Nr** **Vraag**
- 61 Wat zijn de effecten op de stikstofuitstoot in het omliggende gebied op het voornemen om met de JSF van extra bases in Nederland te gaan vliegen?
- 62 Worden stikstofnormen overtreden doordat de Luchtmacht voornemens is om van extra bases te gaan vliegen met de JSF?
- 63 Kunt u ook een scenario genereren waarin u niet de nu geplande 35 + 2 (test)toestellen JSF aanschaft, maar waarin een kleiner aantal JSF wordt aangeschaft met daarnaast een alternatief toestel ter invulling van de prioriteit, namelijk het uitvoeren van luchtoverwicht, QRA, CAS en CAP?
Bijvoorbeeld dat u het volgende aanschaft:
a. 1 squadron JSF (8 tot 16 JSF: voor strategische bombardementen en inlichtingenverzameling);
b. 3 Squadrons Multirole gevechtsvliegtuigen (bv 48 Saab Gripen E/F: voor CAS, CAP, QRA en Maritime interdiction / Anti Surface Warfare).
- 64 Kunt u ingaan op de stelling dat de F-35 hoofdzakelijk bedoeld is voor initial entry operations in plaats van (luchtruim- en grondgebied) verdedigende operaties, maar dat de toekomstige inzet juist aan het verschuiven is naar een meer defensieve krijgsmacht?
- 65 Wat ziet u als invulling van de hoofdtaak van de krijgsmacht: een op initial entry (en dus op interventie ingerichte) krijgsmacht of een krijgsmacht die bedoeld is om het Nederlandse en bondgenootschappelijke grondgebied te beschermen?
- 66 Kunt u ingaan op de berichten dat de kosten voor de JSF de beoogde prijs niet gaan halen?
http://www.defense-aerospace.com/article-view/release/202020/f_35-procurement-costs-jump-%2422-bn-due-to-block-4-upgrade.html
- 67 Wat zijn de infrastructurele kosten van de heropening van vliegbasis De Peel?
- 68 Waarom is de aanschaf van de F-16 infrarood geleide lucht-lucht raket niet gerekend bij het budget van de JSF, aangezien de F-35 daar grotendeels mee gaan vliegen?
- 69 Zou de JSF nog steeds uit bus komen als het toestel voor de beste prijs wanneer men zou rekenen met 37 Gripen's in plaats van 85?
- 70 Aangezien er nu alsnog een aparte middellange en lange afstands-raket moet komen voor de JSF (terwijl de belofte altijd is geweest dat de JSF zou kunnen vliegen met de bewapening van de F16), is de F-35 dan nog steeds het meest goedkope toestel en op basis van welke berekening?
- 71 Welke gevolgen heeft het wapenembargo richting Turkije voor het F-35-project, en Nederlandse bedrijven die daaraan meewerken, bovenop de eerder aangekondigde schorsing van Turkije?
- 72 Welk deel van de productie van de F-35 vond/vindt plaats in Turkije en hoe wordt dit deel straks ondergebracht (in andere landen)?
- 73 Wat zijn de gevolgen hiervan voor de Nederlandse industrie? Hoe groot schat u het risico dat het geraamde ordervolume van het Nederlandse bedrijfsleven niet zal worden gehaald in de productie en de instandhoudingsfase en waarom? Hoe heeft dit risico zich in het afgelopen jaar ontwikkeld?
- 74 Biedt de schorsing en eventuele verwijdering van Turkije ook extra kansen voor de Nederlandse industrie? Zo ja, welke?
- 75 Zijn er in de totale waarde van afgesloten overeenkomsten ook werkzaamheden meegeteld die in Turkije plaats zouden moeten vinden?

- Nr** **Vraag**
- 76 Heeft de keuze van KPN om het Huawei5G netwerk in Nederland uit te rollen gevolgen voor Netherlands Armed Forces Integrated Network (NAFIN), aangezien KPN de leverancier / beheerder is van het NAFIN waarop alle krijgsmachtdelen aangesloten zullen worden.
- 77 Kunt u specifiek ingaan op de risico's die er zijn voor de operationele inzet van de F-35 en het logistieke systeem ALIS, gezien de gebleken kwetsbaarheid voor cyberaanvallen? (Zie https://defence.nridigital.com/global_defence_technology_mar19/back_door_for_hackers_f-35_cyber_weaknesses_in_the_spotlight)
- 78 Is er een assessment van alle hoofdwapensystemen en hun afhankelijkheid van internet/NAFIN? Zo niet, acht u dat niet nodig? Kunt u een overzicht geven waarin per hoofdwapensysteem de volgende vragen beantwoord worden? Kunnen systemen door cyberaanvallen buiten werking gesteld worden? Kan de besturing van systemen overgenomen worden? Kunnen systemen zonder internetverbinding opereren?
- 79 Bent u bekend met het rapport van de Amerikaanse rekenkamer over de operationele inzetbaarheid van de JSF en welke relevantie heeft dit voor onze luchtmacht?
- 80 Heeft u een beeld van wat op jaarbasis aan stikstof wordt uitgestoten op een vliegbasis vanwaar reeds F-35 toestellen opereren? Zo ja, kunt u dit met de Kamer delen? Zo nee, bent u bereid dit op te vragen bij bondgenoten die de F-35 inmiddels al operationeel inzetten?
- 81 Wat zijn de gevolgen van de geconstateerde lage beschikbaarheid van onderdelen voor de operationele toestellen voor de Nederlandse eenheden?
- 82 Kunt u iets zeggen over de situatie ten aanzien van de beschikbaarheid van onderdelen voor de andere gebruikers van de F-35 die al meer A-versie toestellen in gebruik hebben zoals de Japanners, Australiërs, Italianen en Noren?
- 83 Klopt het dat de Amerikanen zichzelf voorrang verlenen boven de internationale partners als het om onderdelen gaat? Zijn hierover afspraken gemaakt? En zijn er leveringscontracten voor onderdelen met boeteclausule als er niet voor een bepaalde deadline geleverd wordt?
- 84 Op welke manier kunnen de Nederlandse F35-toestellen te maken krijgen met wat het GOA noemt een «immature global network to move F-35 parts»? Wat is er de oorzaak van dat dit netwerk kennelijk niet volwassen is, terwijl er wel al honderden toestellen wereldwijd inzetbaar zouden moeten zijn?
- 85 Wat betekenen de slechte cijfers over de operationele inzetbaarheid uit het GAO rapport (Figure 4: F-35 Aircraft Fleet Performance by Variant, May–November 2018; pagina 12) voor de verwachte Nederlandse operationele inzetbaarheidscijfers?
- 86 Hebben Nederlandse militairen ook te maken met problemen rond ALIS? In hoeverre kan Nederland de JSF inzetten zonder afhankelijk te zijn van ALIS?
- 87 Op pagina 7 van het GOA-rapport staat dat er nog niet een volledig operationele Joint Simulation Environment (JSE) simulator operationeel is, maar waarop zijn dan cijfers over de hoge kill ratio van de F35 gebaseerd die uit simulaties zouden zijn gebleken?
- 88 Kunt u aangeven wat de kosten zijn die voortkomen uit de problemen met het ALIS-systeem?

- Nr** **Vraag**
- 89 Kunt u ingaan op deze tekst: «The program has completed several deployments to established bases and to austere locations and ships. In each location, the complexities of ALIS have caused a variety of information technology problems that delay the unit's ability to start generating sorties. Often, the timeframe to start flight operation is longer than that with legacy aircraft»? Hebben de beschikbare Nederlandse toestellen ook dergelijke hinder ondervonden?
- 90 Kunt u ingaan op deze tekst: «The program plans to release an updated version of ALIS software (ALIS 3.1) to the international partners and foreign military sales customers that includes country-unique data (a.k.a. sovereign data) management within ALIS beginning in January 2019.»? Welke sovereign data is er specifiek voor Nederland? En betekent dit dan ook dat de VS daar geen toegang toe heeft? Zo, ja, wie ontwikkelt deze data dan? Gebeurt dit ook door Nederlands personeel?
- 91 Kunt u ingaan op alle door het DOT&E genoemde cyberdreigingen (pagina's 10–11) met betrekking tot het toestel en het ALIS systeem? (zie rapport via http://www.defense-aerospace.com/articles-view/reports/2/199549/pentagon%27s-chief-weapon-tester-finds-more-flaws-in-f_35.html)
- 92 Klopt het dat de operationele beschikbaarheid van de F-35 toestellen nog altijd ver beneden de gestelde eisen ligt? Zo ja, hoe komt dat? Welke gevolgen heeft dit voor de operationele kosten?
- 93 Klopt het dat de «requirements» aangepast zijn? Zo ja, heeft dat juridische gevolgen in verband met het afgesloten contract? (zie pagina 13: The JPO, after analyzing MTTR projections to maturity, acknowledged that the program would not meet the MTTR requirements defined in the ORD. The JPO is seeking relief from the original MTTR requirements and has proposed new values of 5.0 hours for both the F-35A and F-35C, and 6.4 hours for the F-35B. This will affect the ability to meet the ORD requirement for SGR, a Key Performance Parameter.)
- 94 Kunt u een overzicht geven van alle oorspronkelijke – en gewijzigde kritieke prestatie indicatoren (KPI) en wat daarvan de juridische en operationele gevolgen zijn geweest?
- 95 Kunt u ingaan op alle aanbevelingen (pag. 14) van het DOT&E rapport? Kunt u ook ingaan op de gevolgen voor Nederland en de bijbehorende kosten in kaart brengen?
- 96 Wat zijn de gevolgen voor de inzetbaarheid van de F-35 nu tekortkomingen zijn geconstateerd bij het gebruik van het F-35A boordkanon?
- 97 Kunt u nader uiteenzetten wat de financiële gevolgen van de schorsing en het eventuele vertrek van Turkije uit het F-35 project zijn voor Nederland?
- 98 Aan welke eisen uit het SDD programma voldoet de F-35 nog niet volgens het GAO?
- 99 Welke gevolgen gaat het feit dat de F-35 nog niet aan alle System Development and Demonstration (SDD) eisen voldoet hebben op de inzetbaarheid en instandhoudingskosten? Indien u dit nog niet weet, wanneer komt hier duidelijkheid over?
- 100 Waarom heeft het pentagon geen opvolging gegeven aan de aanbeveling om eerst een business case analyse af te ronden voordat aan modernisatie wordt gewerkt? Is hier binnen het JPO discussie over geweest?

Nr	Vraag
101	Kunt u een uitputtend overzicht verstrekken van de resterende categorie 1 tekortkomingen die betrekking hebben op de F-35A en welke «beheersmaatregelen» zijn genomen om de veiligheid te garanderen? Zo nee, waarom niet?
102	Waarom werkt u aan een raming voor niet eerder meegetelde kosten? Wat is de aanleiding hiervoor?
103	Waarom zijn de kosten die onderdeel uitmaken van de integrale raming die u voornemens bent te maken eerder niet aan het project toegerekend? Kunt u toelichten of er een verband is met het eerder geldende financiële kader?
104	Zullen de niet eerder aan het project toegerekende kosten, die met een integrale raming in beeld worden gebracht, moeten worden betaald uit de huidige investerings- en exploitatiebudgetten van het project Verwerving F-35? Zo nee, waarom niet?
105	Wat is de reden van de toename van het tekort op het budget voor de gemiddelde levensduur?
106	Hoe kan de kale stukprijs van een JSF worden berekend tot 73,6 miljoen dollar per stuk, terwijl het Amerikaanse Ministerie van Defensie zelf ongeveer 110 miljoen dollar per stuk rekent (GAO April 2019)?
107	Wat is het effect van de problematiek met Turkije op de prijsontwikkeling van de JSF?
108	Hoe verhoudt zich het gemiddeld jaarlijks exploitatiebudget (start 2019) van € 280,8 miljoen zich tot het in de vorige voortgangsrapportage genoemde kader van € 305,9 miljoen? Hoe zijn deze bedragen op elkaar aan te sluiten?
109	Kunt u toelichten wat de aanleiding en het doel is van de integrale raming waar Defensie aan werkt?
110	Waarom zijn de kosten die onderdeel uitmaken van de integrale raming eerder niet aan het project toegerekend? Kunt u toelichten of er een verband is met het eerder geldende financiële kader?
111	Zullen de niet eerder aan het project toegerekende kosten, die met een integrale raming in beeld worden gebracht, moeten worden betaald uit de huidige investerings- en exploitatiebudgetten van het project Verwerving F-35?